

Malmö stad

Miljöförvaltningen

Tjänsteskrivelse

Datum: 2026-09-03

Vår referens:

Rasmus Fredriksson Utredare

Epost:

Rasmus.Fredriksson@malmo.se

Diarienummer:

MN-2026-6925

Motion - Pilotprojekt för bottentäckning med aktivt kol i Nyhamnen

Sammanfattning

Inkommen motion från Helena Grahm (M) om att kommunfullmäktige ska ge i uppdrag till berörda nämnder att utreda möjligheten att genomföra ett pilotprojekt där metoden bottentäckning med aktivt kol används i Nyhamnen. Miljöförvaltningen föreslår miljönämnden att avstyrka motionen med hänvisning till att metoden inte bedöms vara förenlig med befintliga planer för Nyhamnens hamnbassänger och bottenförhållandena där.

Förslag till beslut

Miljönämnden föreslås besluta

1. Miljönämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelsen, daterad 2026-09-03
- Förslag till yttrande, daterat 2026-08-25
- Motion Helena Grahm (M) - Pilotprojekt för bottentäckning med aktivt kol i Nyhamnen

Beslutsplanering

Miljönämnden 2026-10-22

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige

Ärendet

Stadskontoret har översänt en motion av Helena Grahm (m) om att initiera ett pilotprojekt för bottentäckning med aktivt kol i Nyhamnen till bland annat miljönämnden för samråd. Svar önskas senast 2026-12-01.

Motionen

Motionären föreslår att kommunfullmäktige ger i uppdrag till berörda nämnder att utreda möjligheten att genomföra ett pilotprojekt användande metoden bottentäckning med aktivt kol i Nyhamnen. Utredningen ska, enligt motionären, inkludera miljöeffekter, tekniska förutsättningar samt erfarenheter från andra nordiska projekt. Motionären föreslår vidare att kommunen, i

samverkan med andra aktörer, ska söka extern finansiering för ett framtida pilotprojekt samt att resultaten från pilotprojektet ska kunna användas som underlag för framtida sanerings- och vattenvårdsinsatser i Malmö.

Bakgrund

Kort om metoden

Tunnskiktsövertäckning är en metod för efterbehandling av förorenade bottensediment. Metoden är av typen ”in situ” vilket innebär att åtgärder genomförs på plats medan de förorenade sedimenten ligger kvar, i motsats till ”ex situ”, metoder där sedimenten först grävs/muddras upp och efterbehandlingen sker på annan plats.

Metoden går ut på att ett tunt lager (som mest ett par cm) av en sorbent, ett ämne som binder föroreningar, sprids ut över det förorenade sedimentet. Över tid blandas sorbenten djupare ned i sedimenten av sedimentlevande organismer (en process kallad bioturbation) och reagerar med föroreningar i sedimentets biologiskt aktiva zon. Föroreningar i sedimenten binder till de reaktiva ytorna på sorbenten och slutar därför vara tillgängliga för att tas upp av organismer eller att spridas vidare. Vid användande av tunnskiktsövertäckning är det kritiskt att sorbenten läggs ut i ett jämnt lager och att den stannar kvar till dess att bioturbationen lett till önskad effekt. Ofta används någon typ av bindemedel som pulvriserad sten, lera eller sand som sedimenterar lättare, tillsammans med sorbenten.

När aktivt kol används som sorbent kallas metoden AC-baserad tunnskiktsövertäckning (där AC står för Activated Carbon, den engelska beteckningen på aktivt kol).

Borås stad har nyligen fått beviljat medel från Naturvårdsverket för att testa tunnskiktsövertäckning i fullskala i Guttasjön nedströms Borås tätort. Detta pilotprojekt inleds under 2026 och pågår fram till 2030. En skillnad mellan projektet i Borås och motionärens förslag är dock att projektet i Borås kommer använda sig av biokol som sorbent istället för aktivt kol.

Kort om hamnbassängerna i Nyhamnen

I den fördjupade översiktsplanen för Nyhamnen, antagen av kommunfullmäktige 2019, beskrivs den långsiktiga utvecklingen för Nyhamnens land- och vattenområden. Hamnbassängerna inom planområdet, Nyhamnen, Inre hamnen samt delar av Frihamnen och Yttre hamnen, ska enligt den fördjupade översiktsplanen grundas upp till 4 meters djup i syfte att förbättra säkerheten, ge fördelar för nya kajkonstruktioner och ge bättre villkor för den marina miljön genom goda ljusförhållanden och frisk botten. Vidare

fastställs det i översiktsplanen att förorenade bottensediment i hamnbassängerna, framför allt tungmetaller, ska saneras.

Det finns i dagsläget inga detaljerade planer för hur saneringen av hamnbassängerna i Nyhamnen ska genomföras och vilka metoder som ska användas, utöver att den fördjupade översiktsplanen fastställer att det ska ske en uppgrundning. I närliggande Södra varvsbassängen användes nyligen metoden isolationsövertäckning för att hantera förorenade sediment och samtidigt grunda upp bassängen till ett mindre vattendjup. Metoden går ut på att de förorenade sedimenten kapslas in med ett tätt lager av till exempel lera och att sedan olika fraktioner av rena massor läggs ovanpå det täta lagret tills det att önskat vattendjup uppnåtts.

I tidigare utredningar av strömförhållandena i Nyhamnen har det klargjorts att botten i hamnbassängen är en så kallad transportbotten, det vill säga att sedimentet är rörligt. Detta talar emot ett användande av tunnskiktsövertäckning då denna metod är beroende av att lagret med sorbenten blir kvar där det placeras ut.

Konsekvensbeskrivning

Ärendet innehåller ingen prövning av barnets bästa.

Miljönämnden får anses vara en av de omnämnda berörda nämnder som motionären föreslår ska få i uppdrag att genomföra en utredning om att genomföra ett pilotprojekt. Vilka personella resurser som skulle krävas av miljöförvaltningen i det fall motionen bifalls kan dock inte bedömas i dagsläget.

Miljöförvaltningens bedömning

Miljöförvaltningen föreslår miljönämnden att avstyrka motionen.

Det är förvaltningens ståndpunkt att metoden inte lämpar sig för användande i Nyhamnen och de förutsättningar som råder där och att en sådan utredning som föreslås i motionen därför inte behöver genomföras. Förvaltningen ser även en risk att ett eventuellt pilotprojekt med tunnskiktsövertäckning i Nyhamnen skulle behöva täckas över vid en framtida uppgrundning. Således skulle inkapslingseffekten av uppgrundningen göra att den positiva effekten av att binda föroreningarna till aktivt kol blir redundant.

Ansvariga

Rebecka Persson
Miljödirektör

Karin Sandström
Avdelningschef
Miljöstrategiska avdelningen